

TÜRKİYE 2016 MADEN DIŞ TİCARETİ (2016)

Mesut ŞAHİNER*

Türkiye’de madencilik sektörünün dış ticaret verilerinin yayınlandığı ve bu verilerin düzenli bir şekilde kamuoyunun yararlanacağı bir ortamın oluşturulması için Genel Müdürlüğümüz web sayfasında ve “Madencilik Sektörüne Ait Temel Ekonomik Göstergeler” adlı yayınımda sunulmaktadır. Bu yayının bölümlerinden biri de “Türkiye Maden Dış Ticareti”dir. Ancak yayının diğer başlıklarının derlenmesine müteakip Mayıs sonu Haziran başında çıkmasından dolayı Türkiye Maden Dış Ticareti konulu başlığın duyurulması için konu ile ilgili makamların ve ilgililerin

bilgilendirilmesi için mail ortamında ve MTA web sayfasında yayınlanması uygun görülmüştür. Bilindiği üzere Genel Müdürlüğümüz Stratejik Çalışmalarındaki amaçlarından; “Maden ve Enerji Hammaddelerinde Ulusal ve Uluslararası Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat Kriterleri ve Kritik Hammadde Öngörülleri Doğrultusunda Arama ve Araştırma Faaliyetleri Gerçekleştirmek ve Ülkemizdeki Rezerv Güvenilirliğini Sağlamaya Katkıda Bulunmak” birisidir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan konulardan biri de Türkiye’nin madencilik sektöründeki ticarete bulunduğu ülkeler ve madenlerin miktarları, değerleri, payları ve geçen yıla göre değişimleri verilmiştir. Bu veriler arama politikalarının değerlendirileceği, önceliklerin belirleneceği durumlarda kullanılacak argümanlardan birisi olacaktır.

Endüstriyel Hammaddeler	İhracat		İthalat	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)
Tuzlar	263.867.460	21.407.331	9.343.663	2.182.855
Kavrulmamış Demir Piritleri	6.154.305	503.630	574.469	270.276
Kükürt	124.353.784	10.650.870	281.077.959	26.957.569
Grafit	862.167	613.900	10.846.233	8.824.929
Kum	81.812.270	4.008.237	871.052.496	33.936.092
Kuvars	457.511.484	68.106.658	1.703.103	698.542
Kuvarzit	278.538	59.533	6.100	1.545
Kaolin ve Kaolinli Killer	67.393.823	2.260.225	357.252.041	47.984.126
Bentonit	539.297.040	59.306.766	1.990.199	1.477.224
Refrakter Killer	189.474.708	2.825.148	253.211.247	24.530.202
Andaluzit, Disten, Sillimanit	0	0	8.045.796	2.589.777
Fosfatlar	102.568	16.453	1.060.641.266	102.191.463
Barit	166.359.521	21.714.263	3.639.224	1.945.107
Tripolit, Diatomit, Kiselgur	48.689.103	3.866.176	1.986.899	1.530.157
Pomza (Sünger Taşı)	239.851.111	13.217.721	16.613	62.092
Zımpara Taşı ve Diğer Tabii Aşındırıcılar	48.802.424	5.063.716	1.730.471	555.088
Çakıltası, Çakmaktaşı, Mıdır, Cüruf, Moloz	1.414.348.152	8.481.487	1.235.483	412.500
Dolomit	37.318.401	2.587.989	4.114.703	1.208.989
Manyezit	318.829.094	91.866.344	53.709.109	31.744.237
Alçı Taşı, Alçılar	576.328.804	40.148.978	264.851.364	6.203.019
Kireç ve Kireçtaşları	2.389.476.590	18.422.139	5.432.463	1.259.294
Mika	584.815	210.687	463.502	594.879
Talk	2.775.067	1.005.065	26.463.683	9.290.998

* Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Fizibilite Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Tabii Boratlar ve Konsantreleri	680.876.847	224.435.598	24	758
Feldispat	5.521.300.311	155.561.506	44.365.936	3.846.937
Florit	409.680	146.769	81.359.666	15.244.715
Lösit, Nefelin ve Siyemit Nefelin	33.823.970	1.145.944	1.766.256	685.161
Perlit	407.274.724	22.806.879	81.630	84.750
Vermikülit	1.869.424	734.403	4.065.681	1.623.757
Lüle Taşı	6.178	10.181	4.890	8.929
Boya Hammaddeleri	16.299.166	3.436.367	101.066	66.680
Süs Taşları	2.140.433	14.705.539	18.182	81.067.292
Zirkonyum Silikat	113.404	124.520	30.435.004	31.881.398
Tabii Sodyum Sülfat	3.589.590	406.283	0	0
Stronsiyum Sülfat(Selestin)				
Diğer Endüstri Mineralleri	231.191.473	8.103.060	14.398.494	5.589.697
Toplam	13.873.366.429	807.960.365	3.395.984.915	446.551.034
Doğal Taşlar	İhracat		İthalat	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)
Mermer, Ham Blok ve Plakalar Halinde	4.869.254.266	871.714.560	9.955.695	2.093.342
Mermer, İşlenmiş	1.775.763.132	801.807.210	36.343.679	26.847.257
Traverten, İşlenmiş	250.072.991	112.437.513	931.854	385.391
Granit, Ham	67.255.172	5.971.781	11.855.894	1.896.272
Granit, İşlenmiş	15.152.994	5.496.536	306.429.583	169.368.152
Kayagan Taşı (Arduvaz), Ham	3.187.169	374.144	753.486	113.007
Kayagan Taşı (Aruvaz), İşlenmiş	929.491	571.559	5.233.922	1.605.787
Yontulmaya veya İnşaata Elverişli Diğer Taşlar	84.816.191	19.728.529	8.066.897	1.946.835
Toplam	7.066.431.406	1.818.101.832	379.571.010	204.256.043
Metalik Cevherler	İhracat		İthalat	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)
Demir	398.412.955	17.471.484	10.420.731.631	697.699.037
Manganez	36.163.912	3.217.449	394.896	249.259
Bakır	244.798.855	177.878.551	14.448	10.019
Nikel	82.969.537	3.765.372	48	3.269
Kobalt	44	792	0	0
Alüminyum	502.506.237	13.750.101	34.900.010	9.831.494
Kurşun	107.202.303	117.949.121	33.100	11.680
Çinko	423.010.824	188.500.203	46.580	22.887
Kalay	0	0	500	5.640
Krom	1.254.585.076	244.759.467	131.152.046	25.425.116
Tungsten (Volfram)	195	26.836	0	0
Molibden	1.004.836	6.014.695	313	8.187
Titanyum	74.050	70.601	8.468.729	5.844.147
Gümüş	620.268	399.083	0	0
Diğer Kıymetli Metaller	52.016.647	126.282.799	1.425	2.016
Platin				
Antimuan	2.551.806	10.809.555	44.000	81.576

Demir veya Çeliğin İmalinden Elde Edilen Döküntüler, Cüruf ve Molozlar	557.617.130	13.049.778	188.502.653	21.164.187
Diğer Metalik Cevherler	0	0	40.569	57.148
Toplam	3.663.534.675	923.945.887	10.784.330.948	760.415.662
Enerji Hammaddeleri	İhracat		İthalat	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Miktar (Kg)	Değer (\$)
Taş Kömürü	60.402.852	4.440.977	36.215.807.038	2.627.917.989
Linyit	1.945.951	277.246	0	0
Turba	2.222.037	668.684	83.403.942	15.200.539
Koklaşabilir Kömürler	5.140.121	1.335.077	590.528.460	100.616.755
Bitümler	4.463.660	2.058.201	7.359.926	5.662.045
Toplam	74.174.621	8.780.185	36.897.099.366	2.749.397.328
Genel Toplam	24.677.507.131	3.558.788.269	51.456.986.239	4.160.620.067

07/03/2017 tarihine göre TÜİK web sitesinden indirilen veriler.

İHRACAT

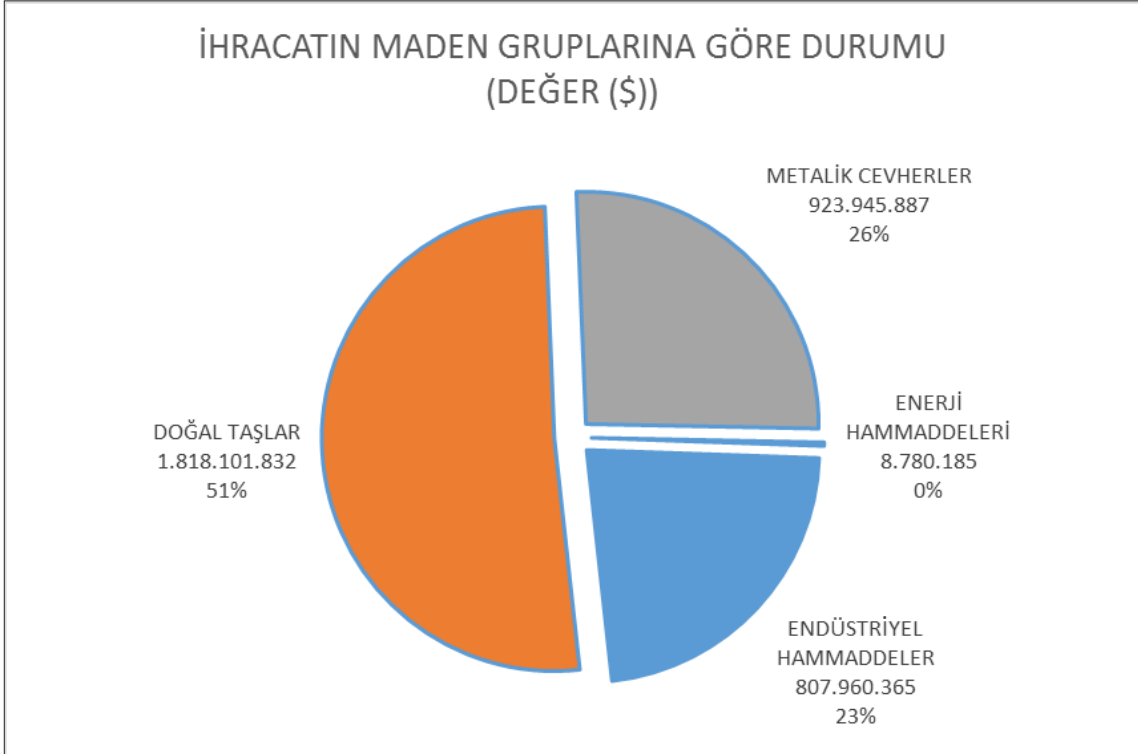
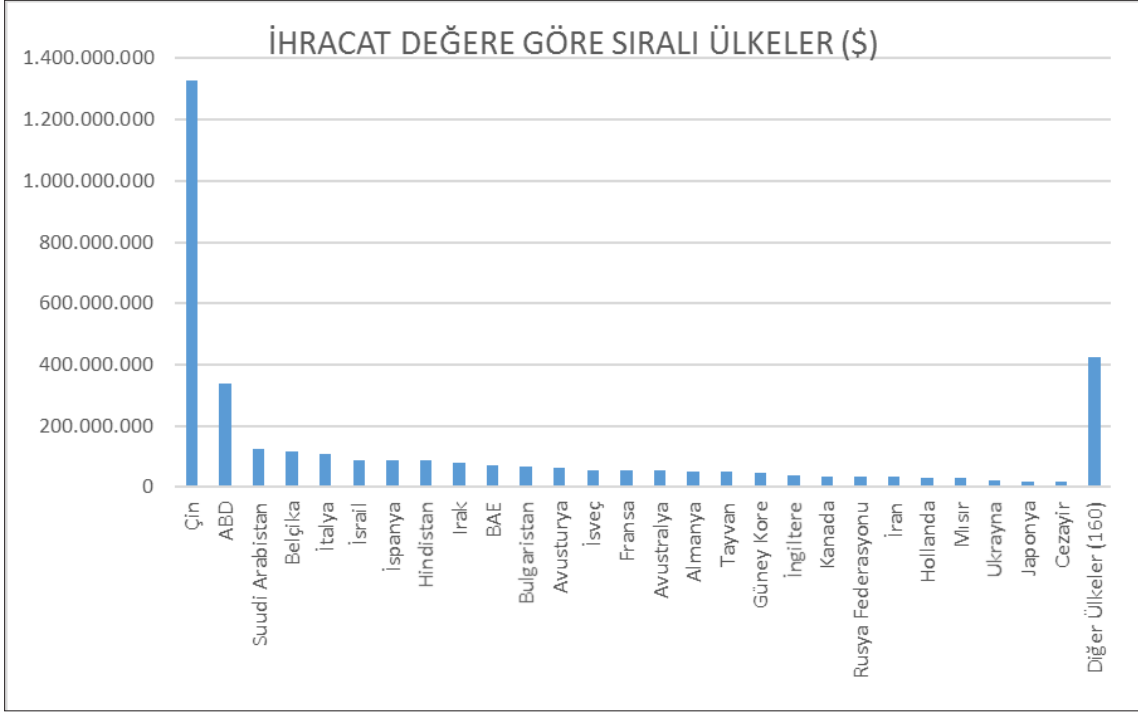
TÜİK verilerine göre 2016 yılında 143.557.354.654 USD (\$) olarak gerçekleşen ülkemiz toplam ihracatından %2,49 pay alan madencilik sektörü ihracatı, bir önceki yıla göre %1 düşüyle 3.558.788.269 \$ olarak gerçekleşmiştir. İhracatın % 51,08'i doğal taşlar, %25,95'si metalik madenler, %22,7'si endüstriyel hammaddeler ve geri kalan %1'den az bir kısmı ise enerji hammaddelerinden oluşmaktadır. 2016 yılında en fazla ihraç edilen maden ürün grupları arasında Doğal Taşlar 7,06 milyon ton ve 1,82 milyar \$ ilk sırada yer alırken, bu grubu, 3,66 milyon ton ve 923,9 milyon \$ ile Metalik Cevherler, 13,82 milyon ton ve 807,9 milyon dolarla Endüstriyel Mineraller ve en son olarak 74 bin ton ve 8,78 milyon dolarla Enerji Hammaddeleri ile sıralanmıştır.

Bu dönemde, Mermer-traverten ham, kabaca yontulmuş veya blok mal grubu 4,87 milyon ton ve 871,7 milyon dolarla 2016 yılında toplam maden ihracatımız içinde en fazla ihraç edilen ürün olurken, işlenmiş mermer 1,77 milyon ton ve 801 milyon dolarla ikinci, Krom Cevherleri 1,25 milyon ton ve 244,7 milyon dolarla üçüncü, tabii boratlar ve konsantreleri 680,8 bin ton ve 224,4 milyon dolar ile dördüncü, Çinko Cevherleri 423 bin ton ve 188,5 milyon dolarla beşinci, Bakır Cevherleri 245 bin ton ve 177,8 milyon dolarla altıncı sırada yer almıştır.

2016 yılında sektör ihracatının gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında, Çin Halk Cumhuriyeti 1,39 milyar dolar ve %37,3 bir payla ilk sırada yer alırken, bu ülkeye olan ihracatımızda bir önceki yılın aynı dönemine oranla %4,62 oranında düşüş kaydedilmiştir.

İHRACATIN MADEN GRUPLARINA GÖRE DAĞILIM (2016)

	İHRACAT	
	MİKTAR (KG)	DEĞER (\$)
ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER	13.873.366.429	807.960.365
DOĞAL TAŞLAR	7.066.431.406	1.818.101.832
METALİK CEVHERLER	3.663.534.675	923.945.887
ENERJİ HAMMADDELERİ	74.174.621	8.780.185
TOPLAM	24.677.507.131	3.558.788.269

Çin'i sırasıyla, 336,6 milyon dolarla ABD (%10,74 düşüş), 125,6 milyon dolarla Suudi Arabistan (%2,1 artış), 106,9 milyon dolarla İtalya (%0,14 artış) ve 84,4 milyon dolarla İsrail (%7 artış) takip etmiştir.

Endüstriyel Hammaddeler; 2016 yılı endüstriyel hammadde ihracatı toplam **807.960.365 \$** olarak gerçekleşmiştir. Bunlardan başlıcaları; Tuzlar 21,4 milyon \$, Kükürt 10,6 milyon \$, Kuvars 68 milyon \$, Bentonit 59,3 milyon \$, Barit 21,7 milyon \$, Pomza 13,2 milyon \$, Manyezit 91,8 milyon \$, Alçıtaşı 40,1 milyon \$, Kireçtaşı 18,4 milyon \$, Tabii Boratlar ve Konsantreleri 224,4 milyon \$, Feldispat 155,5 milyon \$, Perlit 22,8 milyon \$ ve Süstaşları 14,7 milyon \$ dır.

Bu grupta ihracat yaptığımız ülkeler sırasıyla Çin (112,28 milyon \$), İtalya (74,79 milyon \$), İspanya (61,38 milyon \$), Avusturya (49,4 milyon \$) ve ABD (46,9 milyon \$) yer almaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla İsrail, Hollanda, Almanya, Hindistan, Rusya Federasyonu, BAE ve Mısır takip etmektedir.

Doğaltaşlar; 2016 yılı doğaltaş ihracatı toplam **1.818.101.832 \$** olarak gerçekleşmiştir. Mermer ve Traverten (Ham Blok ve Plakalar Halinde) 871,7 milyon \$, İşlenmiş Mermer 801,8

milyon \$, İşlenmiş Traverten 112,4 milyon \$, Yontulmaya veya İnşaata Elverişli Diğer Taşlar 19,7 milyon \$ dır.

Bu grupta ihracat yaptığımız ülkeler sırasıyla Çin (729,8 milyon \$), ABD (288,28 milyon \$), Suudi Arabistan (119 milyon \$), Irak (71,3 milyon \$) ve Hindistan (55 milyon \$) yer almaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla BAE, İsrail, Fransa, Kanada, Avustralya, İngiltere, Almanya ve İtalya takip etmektedir.

Metalik Cevherler; 2016 yılı metalik cevher ihracatı toplam **923.945.887 \$** olarak gerçekleşmiştir. Demir 17,4 milyon \$, Bakır 177,8 milyon \$, Alüminyum 13,7 milyon \$, Kurşun 117,9 milyon \$, Çinko 188,5 milyon \$, Krom 244,7 milyon \$, Molibden 6 milyon \$, Antimon 10,8 milyon \$ ve Diğer kıymetli metal cevherleri/zenginleştirilmiş kıymetli metal cevherleri 126,3 milyon \$ dır.

Bu grupta ihracat yaptığımız ülkeler sırasıyla Çin (485,4 milyon \$), Belçika (106,6 milyon \$), bulgaristan 53,7 milyon \$, İsveç (52,5 milyon \$) ve Güney Kore (36,4 milyon \$) yer almaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla İran, Avustralya, Tayvan, İspanya, İtalya, Finlandiya ve Japonya takip etmektedir.

MADEN İHRACATI, DEĞERE GÖRE SIRALI (2016)

İhracat 2016	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Geçen Yıla Göre Değişim %	
			Miktar %	Değer %
Mermer, Ham Blok ve Plakalar Halinde	4.869.254.266	871.714.560	-0,61	-1,38
Mermer, İşlenmiş	1.775.763.132	801.807.210	2,11	-7,73
Krom	1.254.585.076	244.759.467	-5,34	-2,07
Tabii Boratlar ve Konsantreleri	680.876.847	224.435.598	-4,55	-3,19
Çinko	423.010.824	188.500.203	15,36	11,99
Bakır	244.798.855	177.878.551	-16,82	-28,97
Feldispat	5.521.300.311	155.561.506	7,19	7,48
Diğer Kıymetli Metal Cevherleri ve Zenginleştirilmiş Kıymetli Metal Cevherleri	52.016.647	126.282.799	2,75	9,53
Kurşun	107.202.303	117.949.121	-16,58	-24,97
Traverten, İşlenmiş	250.072.991	112.437.513	-11,97	-18,20

Manyezit	318.829.094	91.866.344	12,35	12,47
Kuvars	457.511.484	68.106.658	-1,00	0,32
Bentonit	539.297.040	59.306.766	30,15	26,21
Alçı Taşı, Alçılar	576.328.804	40.148.978	-10,80	-22,08
Perlit	407.274.724	22.806.879	-2,25	2,76
Barit	166.359.521	21.714.263	-23,23	-31,00
Tuzlar	263.867.460	21.407.331	-30,61	-20,21
Yontulmaya veya İnşaata Elverişli Diğer Taşlar	84.816.191	19.728.529	-5,03	11,31
Kireç ve Kireçtaşları	2.389.476.590	18.422.139	-1,55	-3,09
Demir	398.412.955	17.471.484	17,86	12,43
Süs Taşları	2.140.433	14.705.539	20,97	56,01
Alüminyum	502.506.237	13.750.101	122,33	56,52
Pomza (Sünger Taşı)	239.851.111	13.217.721	9,93	8,95
Demir veya Çeliğin İmalinden Elde Edilen Döküntüler, Cüruf ve Molozlar	557.617.130	13.049.778	166,68	49,72
Antimuan	2.551.806	10.809.555	-4,94	-11,66
Kükürt	124.353.784	10.650.870	4,51	-38,27
Çakıltaşı, Çakmaktaşı, Mıdır, Cüruf, Moloz	1.414.348.152	8.481.487	456,22	40,33
Diğer Endüstri Mineralleri	231.191.473	8.103.060	0,65	-38,03
Molibden	1.004.836	6.014.695	-22,03	-28,48
Granit, Ham	67.255.172	5.971.781	-9,44	20,08
Granit, İşlenmiş	15.152.994	5.496.536	-19,25	-31,55
Zımpara Taşı ve Diğer Tabii Aşındırıcılar	48.802.424	5.063.716	-10,68	-2,56
Taş Kömürü	60.402.852	4.440.977	-60,31	-65,19
Kum	81.812.270	4.008.237	13,46	-28,01
Tripolit, Diatomit, Kiselgur	48.689.103	3.866.176	-6,45	7,87
Nikel	82.969.537	3.765.372	3,40	3,94
Boya Hammaddeleri	16.299.166	3.436.367	1.870,27	1.046,01
Manganez	36.163.912	3.217.449	138,61	122,01

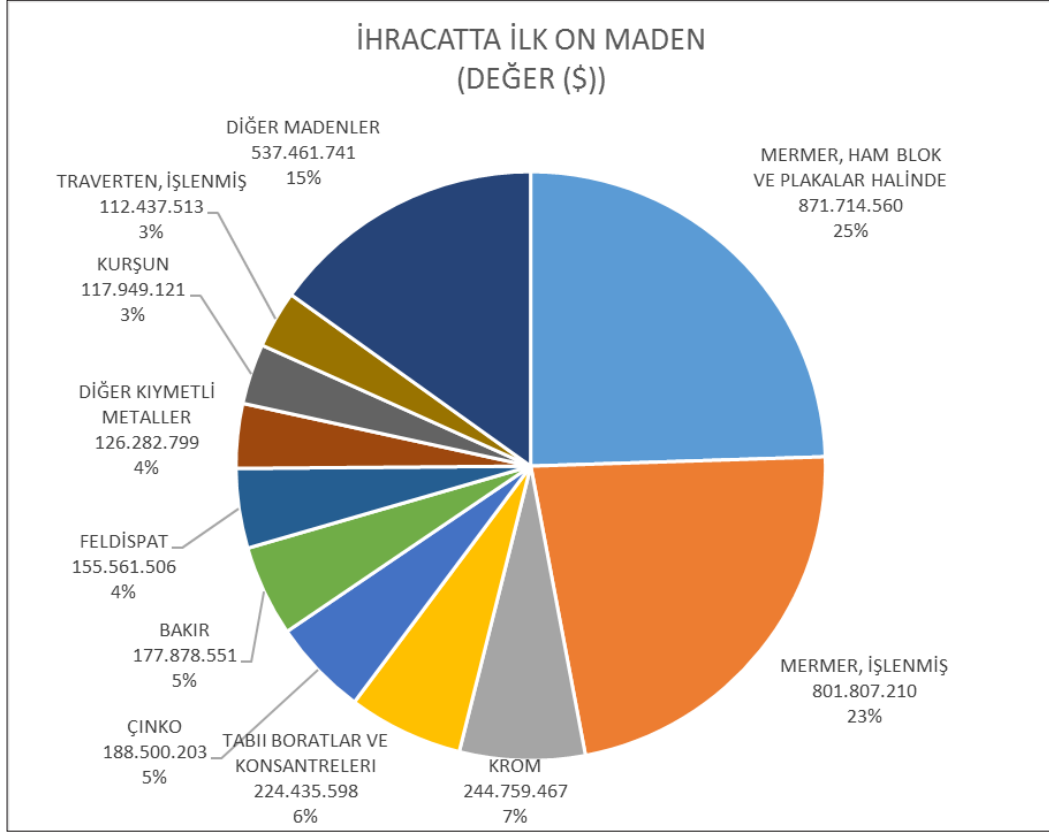
İhracat 2016	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Geçen Yıla Göre Değişim %	
			Miktar %	Değer %
Refrakter Killer	189.474.708	2.825.148	112,19	-11,92
Dolomit	37.318.401	2.587.989	-29,39	13,28
Kaolin ve Kaolinli Killer	67.393.823	2.260.225	-55,36	-56,24
Bitümler	4.463.660	2.058.201	46,02	34,02
Koklaşabilir Kömürler	5.140.121	1.335.077	110,93	46,81
Lösit, Nefelin ve Siyenit Nefelin	33.823.970	1.145.944	138,72	34,22
Talk	2.775.067	1.005.065	12,17	11,80
Vermikülit	1.869.424	734.403	179,74	171,57
Turba	2.222.037	668.684	-11,87	-13,91
Grafit	862.167	613.900	39,49	-19,08
Kayagan Taşı (Arduvaz), İşlenmiş	929.491	571.559	-35,91	-23,55
Kavrulmamış Demir Piritleri	6.154.305	503.630	25,81	-0,90
Tabii Sodyum Sülfat	3.589.590	406.283	179,37	105,80
Gümüş	620.268	399.083	31.013.300,00	57.738,12
Kayagan Taşı (Arduvaz), Ham	3.187.169	374.144	9,53	0,32
Linyit	1.945.951	277.246	88,24	239,30
Mika	584.815	210.687	10,67	36,85
Florit	409.680	146.769	1,14	7,25
Zirkonyum Silikat	113.404	124.520	333,67	170,90
Titanyum	74.050	70.601	-82,95	-81,30
Kuvarzit	278.538	59.533	-90,17	-77,98
Tungsten (Volfram)	195	26.836	-	-
Fosfatlar	102.568	16.453	12,33	-21,32
Lüle Taşı	6.178	10.181	111,94	157,10
Kobalt	44	792	-	-

Enerji Hammaddeleri; 2016 yılı enerji hammaddeleri ihracatı toplamı **8.780.185 \$** olarak gerçekleşmiştir. Taşkömürü 4,4 milyon \$, Turba 686 bin \$, Koklaşabilir kömürler 1,3 milyon \$ ve Bitümler 2 milyon \$ dır.

Bu grupta öne çıkan ülkeler sırasıyla Suriye, Kuzey Kıbrıs, Irak, Türkmenistan ve Gürcistandır.

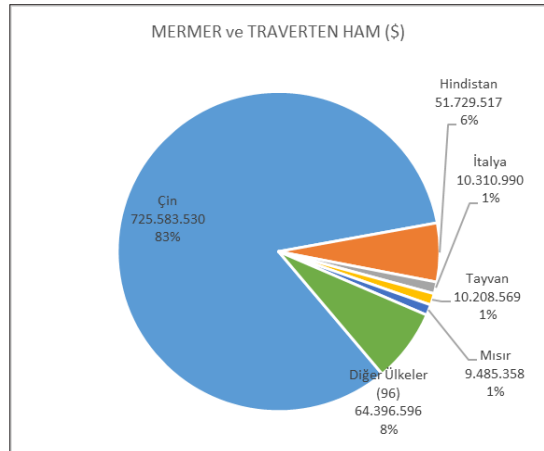
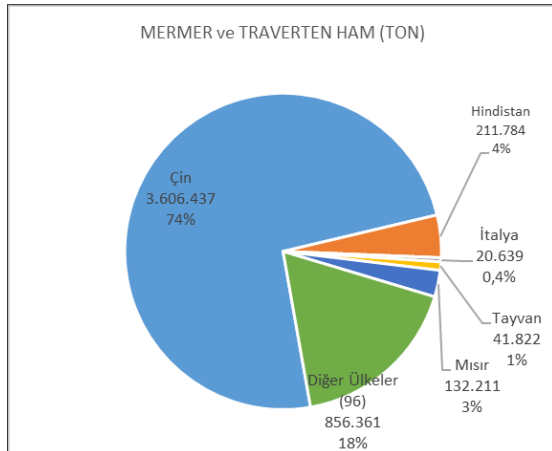
Maden ihracat ürünlerini değer (\$) bazında ilk 10 ürünü incelediğimizde sıralama; Mermer

ve Traverten ham blok ve plakalar halinde, İşlenmiş Mermer, Krom, Tabii boratlar ve konsantreleri, Çinko, Bakır, Feldspat, Diğer kıymetli metal cevherleri ve zenginleştirilmiş kıymetli metal cevherleri, Kurşun, İşlenmiş Traverten şeklindedir. İlk 10 üründe toplam 3.021.326.528 \$ ihracat geliri elde edilmiştir. Toplam maden ihracatımızın 3.558.788.269 \$ olduğu durumda ilk 10 ürün %84,89 paya sahiptir.

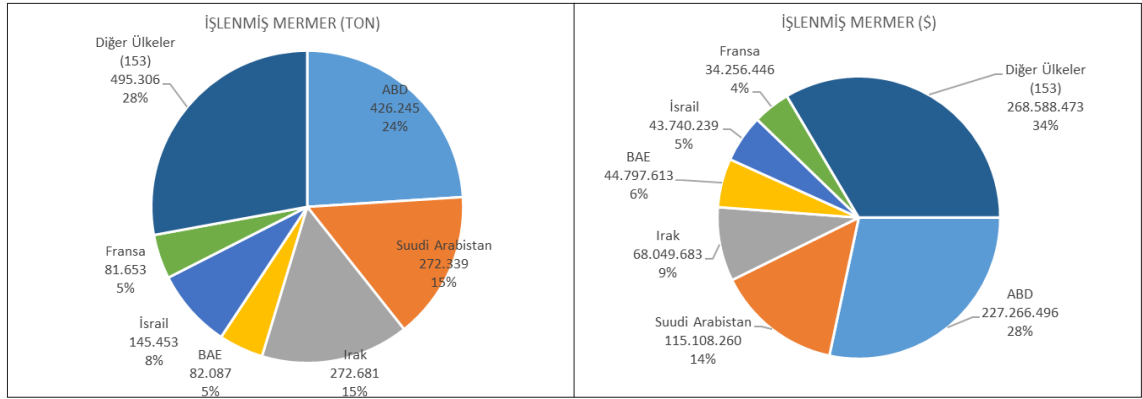
MERMER VE TRAVERTEN HAM BLOK VE PLAKALAR HALİNDE

ÜLKELER	MİKTAR (TON)	DEĞER(\$)	DEĞERE GÖRE % PAY
Çin	3.606.437	725.583.530	83,24
Hindistan	211.784	51.729.517	5,93
İtalya	20.639	10.310.990	1,18
Tayvan	41.822	10.208.569	1,17
Mısır	132.211	9.485.358	1,09
Diğer Ülkeler (96)	856.361	64.396.596	7,39
TOPLAM	4.869.254	871.714.560	100

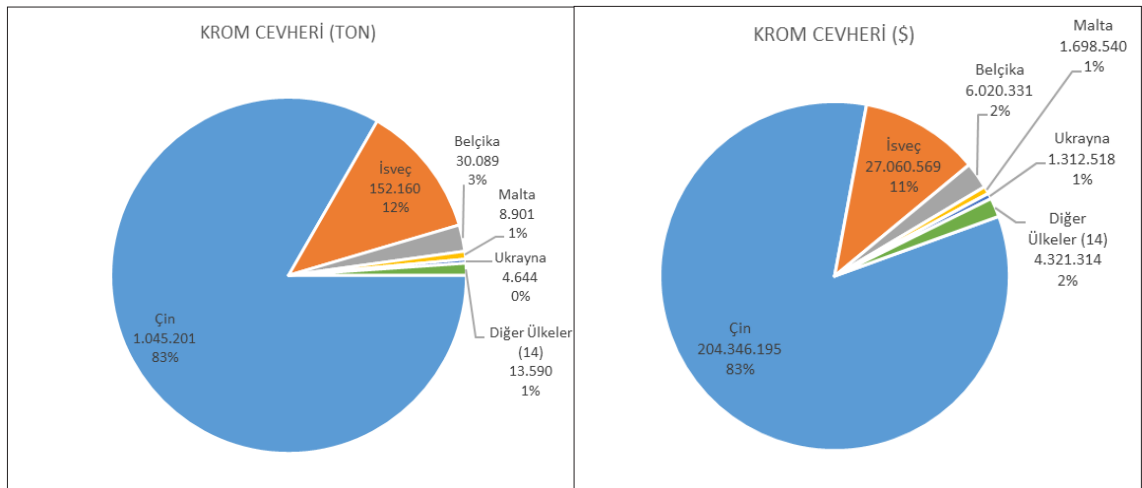
MERMER İŞLENMİŞ

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
ABD	426.245	227.266.496	28,34
Suudi Arabistan	272.339	115.108.260	14,36
Irak	272.681	68.049.683	8,49
BAE	82.087	44.797.613	5,59
İsrail	145.453	43.740.239	5,46
Fransa	81.653	34.256.446	4,27
Diğer Ülkeler (153)	495.306	268.588.473	33,50
TOPLAM	1.775.763	801.807.210	100,00

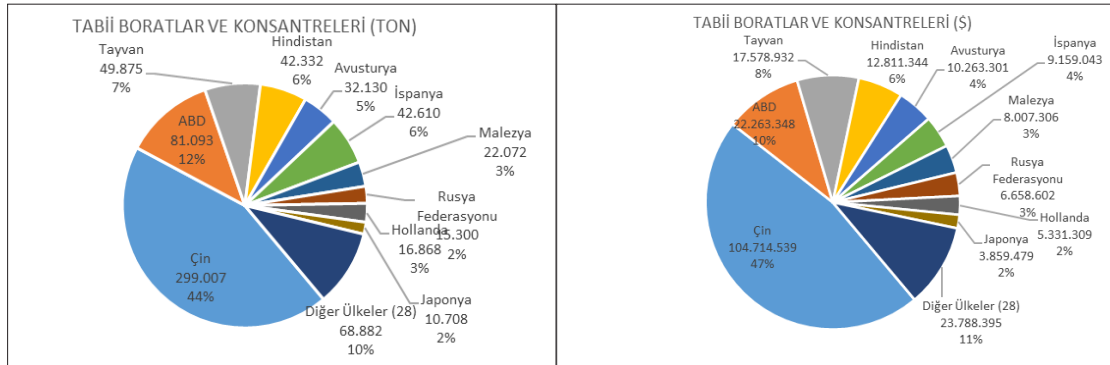
KROM CEVHERİ

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Çin	1.045.201	204.346.195	83,49
İsveç	152.160	27.060.569	11,06
Belçika	30.089	6.020.331	2,46
Malta	8.901	1.698.540	0,69
Ukrayna	4.644	1.312.518	0,54
Diğer Ülkeler (14)	13.590	4.321.314	1,77
Genel Toplam	1.254.585	244.759.467	100,00

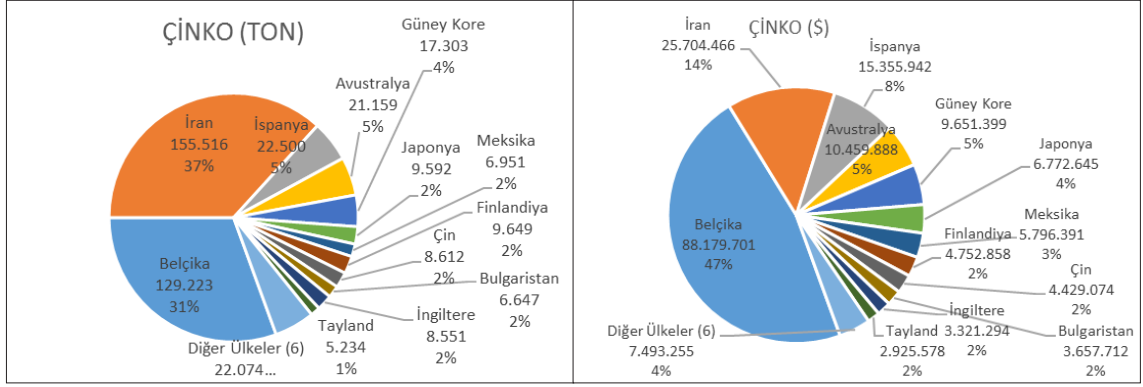
TABİİ BORATLAR VE KONSANTRELERİ

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Çin	299.007	104.714.539	46,66
ABD	81.093	22.263.348	9,92
Tayvan	49.875	17.578.932	7,83
Hindistan	42.332	12.811.344	5,71
Avusturya	32.130	10.263.301	4,57
İspanya	42.610	9.159.043	4,08
Malezya	22.072	8.007.306	3,57
Rusya Federasyonu	15.300	6.658.602	2,97
Hollanda	16.868	5.331.309	2,38
Japonya	10.708	3.859.479	1,72
Diğer Ülkeler (28)	68.882	23.788.395	10,60
Genel Toplam	680.877	224.435.598	100,00

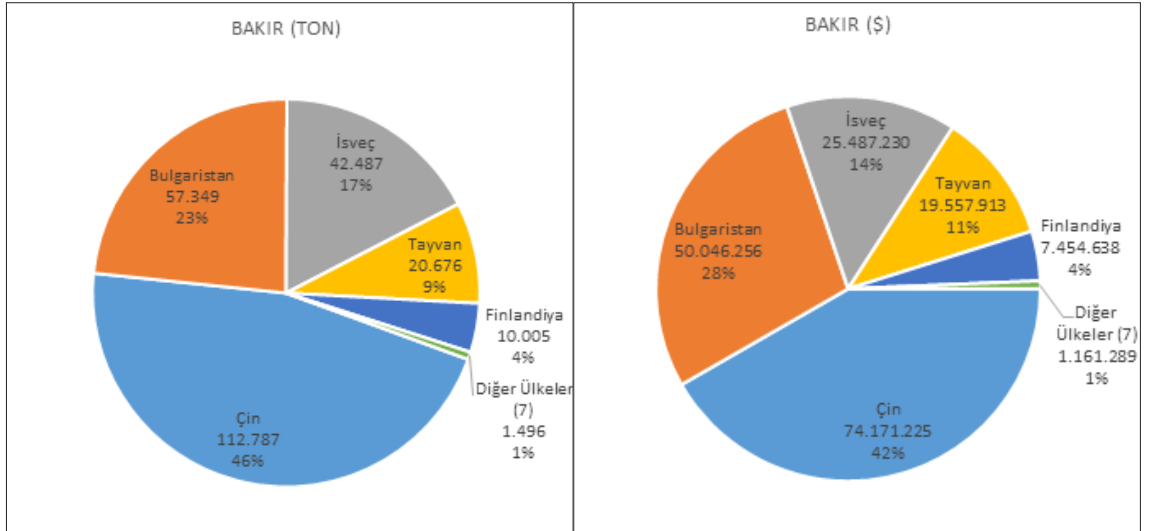
ÇİNKO

ÜLKELEER	MİKTAR (TON)	DEĞER (\$)	DEĞERE GÖRE PAY %
Belçika	129.223	88.179.701	47
İran	155.516	25.704.466	14
İspanya	22.500	15.355.942	8
Avustralya	21.159	10.459.888	6
Güney Kore	17.303	9.651.399	5
Japonya	9.592	6.772.645	4
Meksika	6.951	5.796.391	3
Finlandiya	9.649	4.752.858	3
Çin	8.612	4.429.074	2
Bulgaristan	6.647	3.657.712	2
İngiltere	8.551	3.321.294	2
Tayland	5.234	2.925.578	2
Diğer Ülkeler (6)	22.074	7.493.255	4
TOPLAM	423.011	188.500.203	100

BAKIR

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Çin	112.787	74.171.225	41,70
Bulgaristan	57.349	50.046.256	28,14
İsveç	42.487	25.487.230	14,33
Tayvan	20.676	19.557.913	11,00
Finlandiya	10.005	7.454.638	4,19
Diğer Ülkeler (7)	1.496	1.161.289	0,65
TOPLAM	244.799	177.878.551	100,00

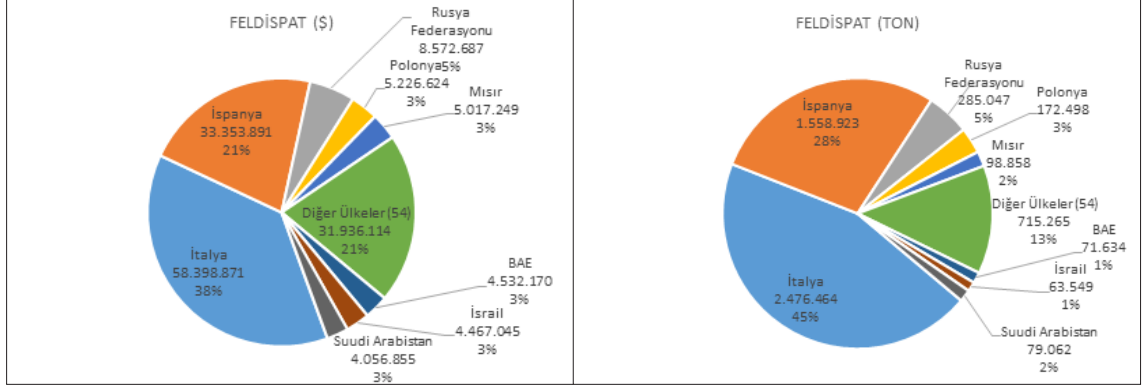

FELDİSPAT

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
İtalya	2.476.464	58.398.871	37,54
İspanya	1.558.923	33.353.891	21,44
Rusya Federasyonu	285.047	8.572.687	5,51
Polonya	172.498	5.226.624	3,36
Mısır	98.858	5.017.249	3,23
Diğer Ülkeler (54)	715.265	31.936.114	2,91
BAE	71.634	4.532.170	2,87
İsrail	63.549	4.467.045	2,61

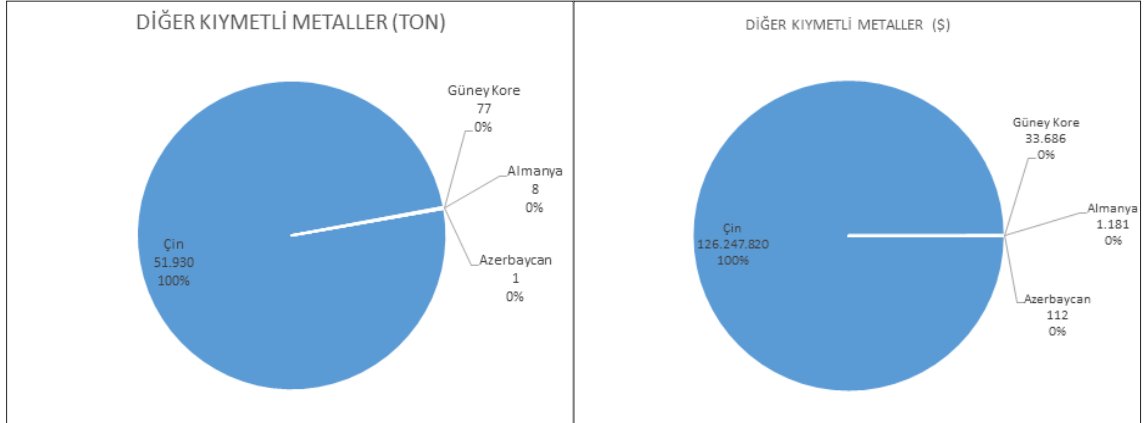
Çizelgenin Devamı

Suudi Arabistan	79.062	4.056.855	20,53
Genel Toplam	5.521.300	155.561.506	100,00

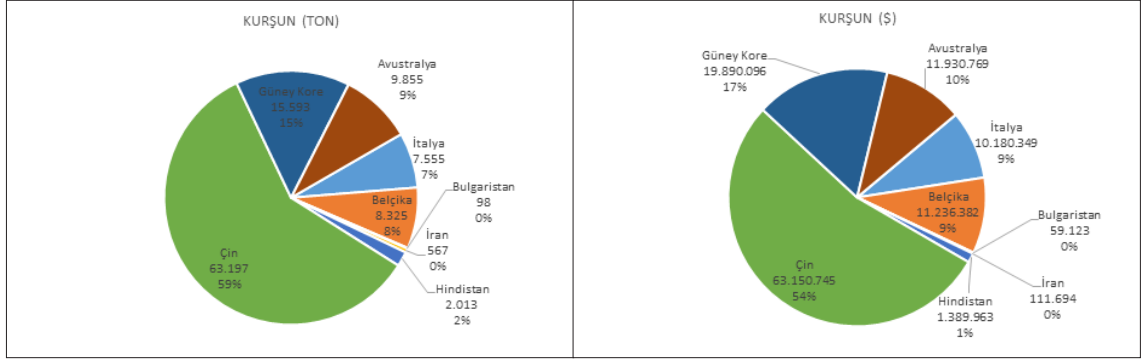
DİĞER KIYMETLİ METALLER

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Çin	51.930	126.247.820	99,97
Güney Kore	77	33.686	0,03
Almanya	8	1.181	0,00
Azerbaycan	1	112	0,00
TOPLAM	52.017	126.282.799	100,00

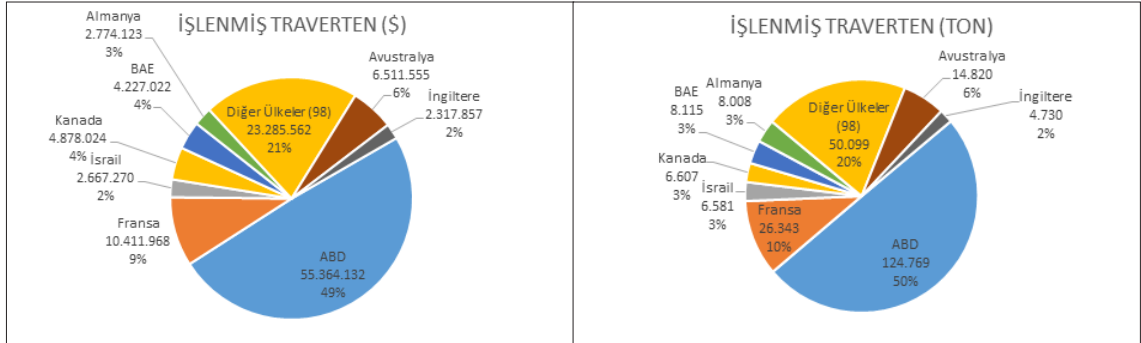
KURŞUN

Ülkeler	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
İtalya	7.555	10.180.349	8,63
Belçika	8.325	11.236.382	9,53
Bulgaristan	98	59.123	0,05
İran	567	111.694	0,09
Hindistan	2.013	1.389.963	1,18
Çin	63.197	63.150.745	53,54
Güney Kore	15.593	19.890.096	16,86
Avustralya	9.855	11.930.769	10,12
TOPLAM	107.202	117.949.121	100,00

İŞLENMİŞ TRAVERTEN

Ülkeler	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
ABD	124.769	55.364.132	49,24
Fransa	26.343	10.411.968	9,26
Avustralya	6.581	6.511.555	5,79
Kanada	6.607	4.878.024	4,34
BAE	8.115	4.227.022	3,76
Almanya	8.008	2.774.123	2,47
İsrail	50.099	2.667.270	2,37
İngiltere	14.820	2.317.857	2,06
Diğer Ülkeler (98)	4.730	23.285.562	20,71
TOPLAM	250.073	112.437.513	100,00

İTHALAT

TÜİK verilerine göre 2016 yılında 198.610.256.409 milyar USD (\$) olarak gerçekleşen ülkemiz toplam ithalatından %2,09 pay alan madencilik sektörü ithalatı, bir önceki yıla göre %9,7 düşüş ile 4.160.620.067 \$ olarak gerçekleşmiştir. Maden ithalatının %66,08'i enerji hammaddeleri, %18,28'i metalik madenler, %10,73'ü endüstriyel hammaddeler ve %4,91'i doğal taşlardan oluşmaktadır. 2016 yılında en fazla ithal edilen maden ürün grupları arasında Enerji Hammaddeleri 2,75 milyar

dolarla ilk sırada yer alırken, bu ürün grubunu, 760 milyon dolar ile Metalik Cevherler, 446,5 milyon dolarla Endüstriyel Mineraller ve en son olarak 204 milyon dolarla doğal taşlar ile sıralanmıştır

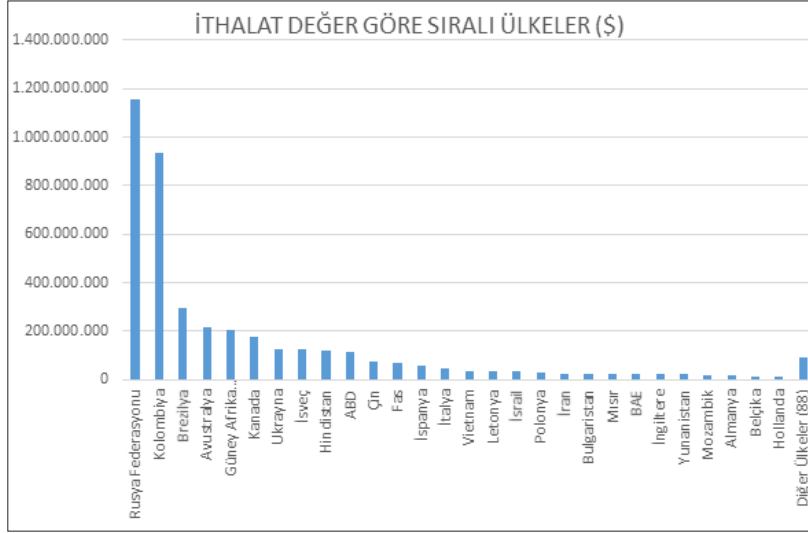
Bu dönemde, taşkömürü 36,2 milyon ton ve 2,6 milyar dolarla 2016 yılında toplam maden ithalatımız içinde en fazla ithal edilen ürün olurken, demir cevheri ve konsantresi 10,4 milyon ton ve 697,7 milyon dolarla ikinci,

işlenmiş granit 306 bin ton ve 169,3 milyon dolarla üçüncü, fosfatlar 1 milyon ton ve 102,2 milyon dolarla dördüncü, koklaşabilir kömürler 590 bin ton ve 100 milyon dolarla beşinci ve süstaşları 81 milyon dolarla altıncı sırada yer almıştır.

2016 yılında sektör ithalatının gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında, Rusya Federasyonu 1,15 milyar dolarla (%27,7 payla)

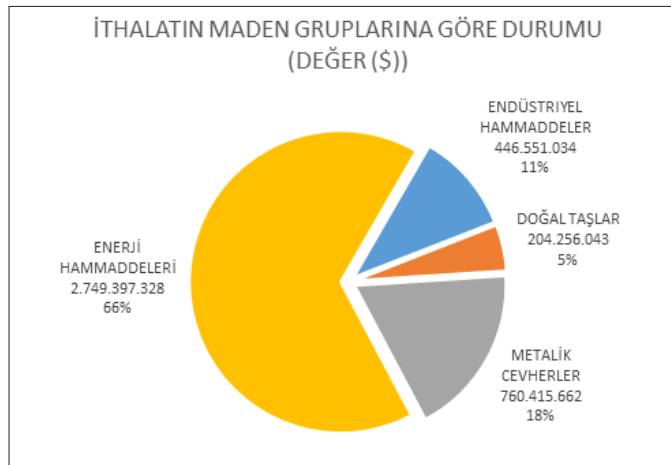
ilk sırada yer alırken, bu ülkeden yapılmış olan ithalatımızda bir önceki yılın aynı dönemine göre %10,17 oranında düşüş kaydedilmiştir.

Rusya Federasyonu'nu sırasıyla, 937 milyon dolarla Kolombiya (%19,5 artış), 294 milyon dolarla Brezilya (%16,4 düşüş) takip etmiştir. Bu ülkeleri sırasıyla; Avustralya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Kanada, Ukrayna, İsveç, Hindistan ve ABD takip etmektedir.

İTHALATIN MADEN GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI (2016)

	İthalat	
	Miktar (Kg)	Değer (\$)
Endüstriyel Hammaddeler	3.395.984.915	446.551.034
Doğal Taşlar	379.571.010	204.256.043
Metalik Cevherler	10.784.330.948	760.415.662
Enerji Hammaddeleri	36.897.099.366	2.749.397.328
Toplam	51.456.986.239	4.160.620.067

Endüstriyel Hammaddeler

2016 yılı endüstriyel hammaddeler ithalatımız toplam 446.551.034 \$ olarak gerçekleşmiştir. Kükürt 26,9 milyon \$, Grafit 8,8 milyon \$, Kum 33,9 milyon \$, Kaolin ve Kaolinli Killer 47,98 milyon \$, Refrakter killer 24,5 milyon \$, Fosfatlar 102,2 milyon \$, Manyezit 31,7 milyon \$, Alçı 6,2 milyon \$, Talk 9,3 milyon \$, Florit 15,2 milyon \$, Süstaşları 81 milyon \$ ve Zirkonyum Silikat 31,9 milyon \$ dir.

Bu grupta ithalat yaptığımız ülkeler sırasıyla; Fas (66,7 milyon \$), Hindistan (43,5 milyon \$), İsrail (35,4 milyon \$), Çin (30,5milyon \$), Ukrayna (27,9 milyon \$) ve Mısır (24,4 milyon \$) yer almaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla Bulgaristan BAE, İngiltere, İspanya ve İtalya takip etmektedir.

Doğaltaşlar

2016 yılı doğaltaş ithalatımız toplam 204.256.043 \$ olarak gerçekleşmiştir. İşlenmiş Mermer 26,8 milyon \$, İşlenmiş Granit 169,3 milyon \$ ve Ham Granit 1,89 milyon \$ dir.

Bu grupta ithalat yaptığımız ülkeler sırasıyla; Hindistan (76,7 milyon \$), İspanya (40,5 milyon \$), Vietnam (36,5 milyon \$), Çin (15 milyon \$), İran (11,9 milyon \$) ve İtalya (11,5) yer almaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla Yunanistan, Fransa, Brezilya, Norveç ve ABD takip etmektedir.

MADEN İTHALATI, DEĞERE GÖRE SIRALI (2016)

İthalat 2016	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Geçen Yıla Göre Değişim %	
			Miktar %	Değer %
Taş Kömürü	36.215.807.038	2.627.917.989	6,58	-11,16
Demir	10.420.731.631	697.699.037	4,09	-12,84
Granit, İşlenmiş	306.429.583	169.368.152	-1,76	-0,85
Fosfatlar	1.060.641.266	102.191.463	18,91	3,55
Koklaşabilir Kömürler	590.528.460	100.616.755	3,97	-8,88
Süs Taşları	18.182	81.067.292	-13,15	43,49
Kaolin ve Kaolinli Killer	357.252.041	47.984.126	-19,80	-12,38
Kum	871.052.496	33.936.092	24,92	23,26
Zirkonyum Silikat	30.435.004	31.881.398	3,02	-12,11
Manyezit	53.709.109	31.744.237	13,94	9,53
Kükürt	281.077.959	26.957.569	64,96	-1,25

Metalik Cevherler

2016 yılı metalik cevher ithalatımız toplam 760.415.662 \$ olarak gerçekleşmiştir. Demir 697,7 milyon \$, Alüminyum 9,8 milyon \$, Krom 25,4 milyon \$, Titanyum 5,84 milyon \$, Demir veya Çeliğin İmalinden Elde Edilen Döküntüler, Cüruf ve Molozlar 21,16 milyon \$ dir.

Bu grupta ithalat yaptığımız ülkeler sırasıyla; Brezilya (288,9 milyon \$), Rusya Federasyonu (143,7 milyon \$), İsveç (124 milyon \$), Ukranya (82 milyon \$), Güney Afrika Cumhuriyeti (41,3 milyon \$) ve Kanada (38,9 milyon \$) yer almaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla; Çin, Yunanistan, Arjantin, Venezuela, İtalya, BAE ve ABD takip etmektedir.

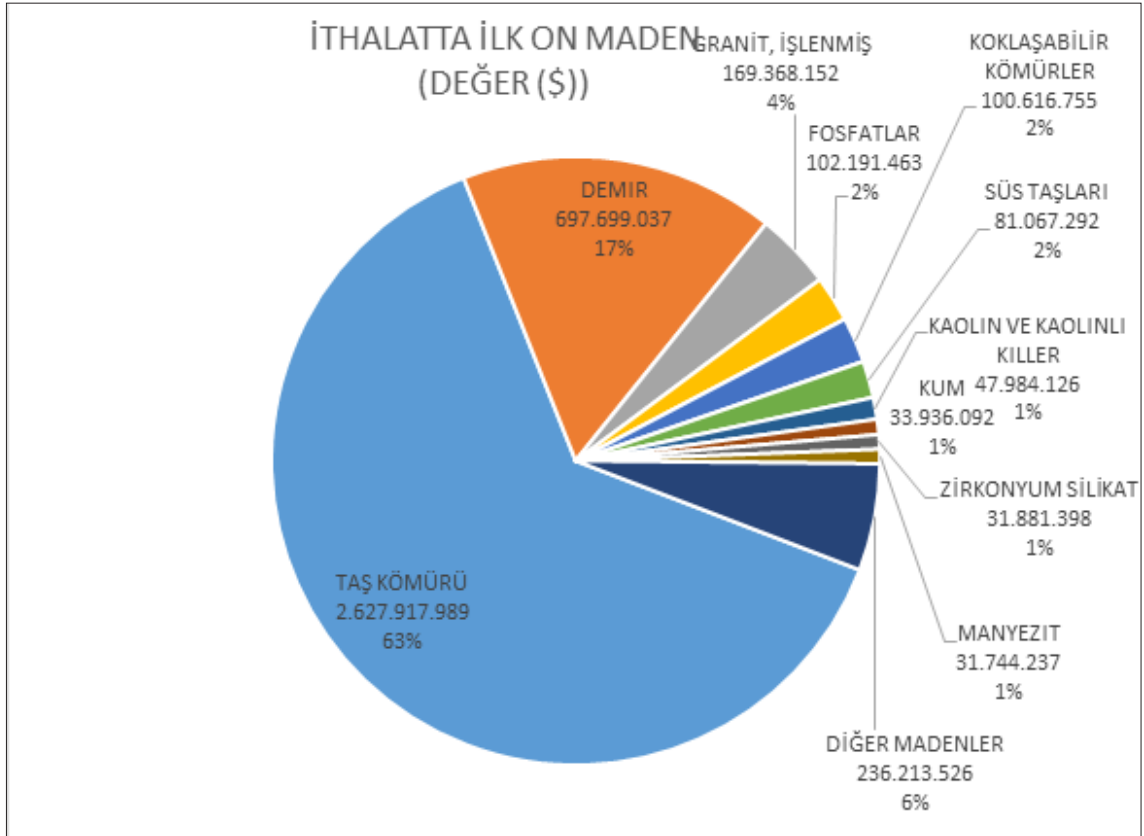
Enerji Hammaddeleri

2016 yılı enerji hammaddeleri ithalatımız toplam 2.749.397.328 \$ olarak gerçekleşmiştir. Taşkömürü 2,6 milyar \$, Turba 15,2 milyon \$, Koklaşabilir Kömürler 100,6 milyon \$ ve Bitüm 5,8 milyon \$ dir.

Bu grupta ithalat yaptığımız ülkeler sırasıyla; Rusya Federasyonu (1 milyar \$), Kolombiya (937 milyon \$), Avustralya (217,5 milyon \$), Güney Afrika Cumhuriyeti (161,79 milyon \$), Kanada (135,6 milyon \$) ve ABD (104 milyon \$) yer almaktadır. Bu ülkeleri sırasıyla; Letonya, Polonya, Çin, Mozambik, Ukranya ve İtalya takip etmektedir.

İthalat 2016	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Geçen Yıla Göre Değişim %	
			Miktar %	Değer %
Mermer, İşlenmiş	36.343.679	26.847.257	-1,68	-4,16
Krom	131.152.046	25.425.116	-3,86	-27,06
Refrakter Killer	253.211.247	24.530.202	-15,30	-13,29
Demir veya Çeliğin İmalinden Elde Edilen Döküntüler, Cüruf ve Molozlar	188.502.653	21.164.187	-4,26	-0,85
Florit	81.359.666	15.244.715	20,12	-8,15
Turba	83.403.942	15.200.539	4,78	-0,05
Alüminyum	34.900.010	9.831.494	14,45	-5,21
Talk	26.463.683	9.290.998	4,33	8,07
Grafit	10.846.233	8.824.929	19,22	6,30
Alçı Taşı, Alçılar	264.851.364	6.203.019	6,87	0,49
Titanyum	8.468.729	5.844.147	-10,43	-22,61
Bitümler	7.359.926	5.662.045	214,25	97,33
Diğer Endüstri Mineralleri	14.398.494	5.589.697	12,39	-3,36
Feldispat	44.365.936	3.846.937	-32,17	-36,62
Andaluzit, Disten, Sillimanit	8.045.796	2.589.777	-41,09	-43,38
Tuzlar	9.343.663	2.182.855	8,88	-8,32
Mermer, Ham Blok ve Plakalar Halinde	9.955.695	2.093.342	-11,28	-11,94
Yontulmaya veya İnşaata Elverişli Diğer Taşlar	8.066.897	1.946.835	175,62	120,07
Barit	3.639.224	1.945.107	-27,57	-0,83
Granit, Ham	11.855.894	1.896.272	-66,23	-38,48
Vermikülit	4.065.681	1.623.757	-31,62	-35,95
Kayagan Taşı (Arduvaz), İşlenmiş	5.233.922	1.605.787	-18,55	-24,70
Tripolit, Diatomit, Kiselgur	1.986.899	1.530.157	-34,31	-42,74
Bentonit	1.990.199	1.477.224	-25,43	16,81
Kireç ve Kireçtaşları	5.432.463	1.259.294	28,24	28,17
Dolomit	4.114.703	1.208.989	20,65	2,88
Kuvars	1.703.103	698.542	-26,04	-8,90
Lösit, Nefelin ve Siyemit Nefelin	1.766.256	685.161	9,26	8,77
Mika	463.502	594.879	-10,95	25,01
Zımpara Taşı ve Diğer Tabii Aşındırıcılar	1.730.471	555.088	-22,22	-21,47
Çakıtaşı, Çakmaktaşı, Mıcır, Cüruf, Moloz	1.235.483	412.500	-88,74	-40,52
Traverten, İşlenmiş	931.854	385.391	9,55	-39,12
Kavrulmamış Demir Piritleri	574.469	270.276	-11,50	-6,43
Manganez	394.896	249.259	-25,21	-26,85
Kayagan Taşı (Arduvaz), Ham	753.486	113.007	46,39	38,94
Perlit	81.630	84.750	7,28	-36,07
Antimuan	44.000	81.576	4.090,48	508,19

İthalat 2016	Miktar (Kg)	Değer (\$)	Geçen Yıla Göre Değişim %	
			Miktar %	Değer %
Boya Hammaddeleri	101.066	66.680	-1,32	9,39
Pomza (Sünger Taşı)	16.613	62.092	445,76	317,26
Diğer Metalik Cevherler	40.569	57.148	-15,36	-57,42
Çinko	46.580	22.887	-66,36	5,39
Kurşun	33.100	11.680	-85,25	-94,71
Bakır	14.448	10.019	-99,69	-99,85
Lüle Taşı	4.890	8.929	963,04	2.183,63
Molibden	313	8.187	-96,18	-93,43
Kalay	500	5.640	614,29	4.679,66
Nikel	48	3.269	-4,00	1.321,30
Diğer Kıymetli Metal Cevherleri ve Zenginleştirilmiş Kıymetli Metal Cevherleri	1.425	2.016	-92,21	-67,65
Kuvarzit	6.100	1.545	13,43	-85,32
Tabii Boratlar ve Konsantreleri	24	758	-99,27	-93,80

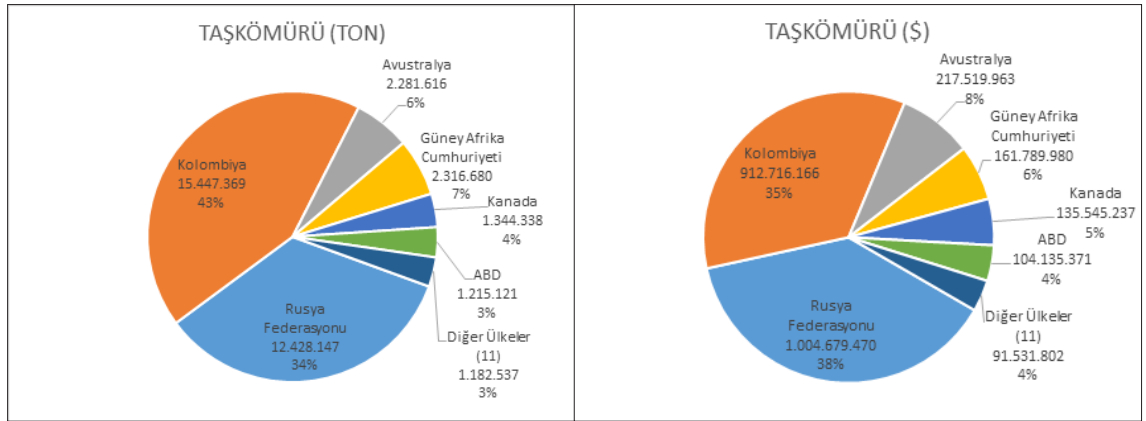

Maden ithalat ürünlerini değer (\$) bazında incelediğimizde ilk 10 sıralama; Taş kömürü, Demir, işlenmiş Granit, Fosfatlar, Koklaşabilir kömürler, Süs taşları, Kaolin ve Kaolinli killer, Kum, Zirkonyum silikatlar ve Manyezit

şeklinde. İlk 10 üründe toplam 3.924.406.541 \$ ithalat gerçekleşmiştir. Toplam maden ithalatımızın 4.160.620.067 \$ olduğuna göre 10 ürünün payı %94,3 civarındadır.

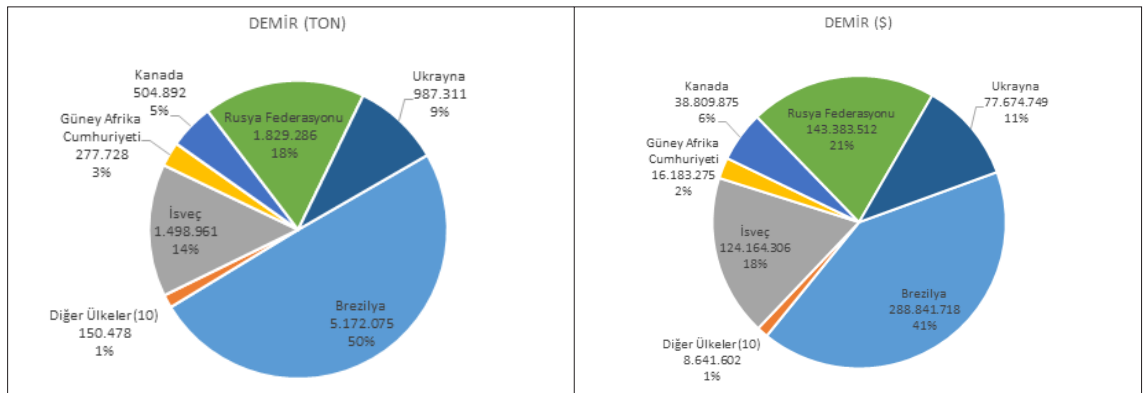
TAŞKÖMÜRÜ

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Rusya Federasyonu	12.428.147	1.004.679.470	38,23
Kolombiya	15.447.369	912.716.166	34,73
Avustralya	2.281.616	217.519.963	8,28
Güney Afrika Cumhuriyeti	2.316.680	161.789.980	6,16
Kanada	1.344.338	135.545.237	5,16
ABD	1.215.121	104.135.371	3,96
Diğer Ülkeler (11)	1.182.537	91.531.802	3,48
Genel Toplam	36.215.807	2.627.917.989	100,00

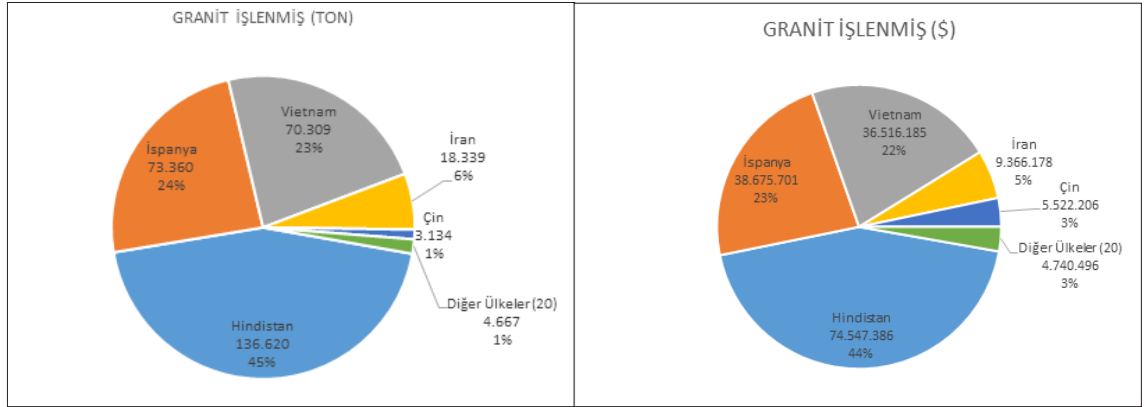
DEMİR

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Brezilya	5.172.075	288.841.718	41,40
Diğer Ülkeler (10)	150.478	8.641.602	20,55
İsveç	1.498.961	124.164.306	17,80
Güney Afrika Cumhuriyeti	277.728	16.183.275	11,13
Kanada	504.892	38.809.875	5,56
Rusya Federasyonu	1.829.286	143.383.512	2,32
Ukrayna	987.311	77.674.749	1,24
Toplam	10.420.732	697.699.037	100,00

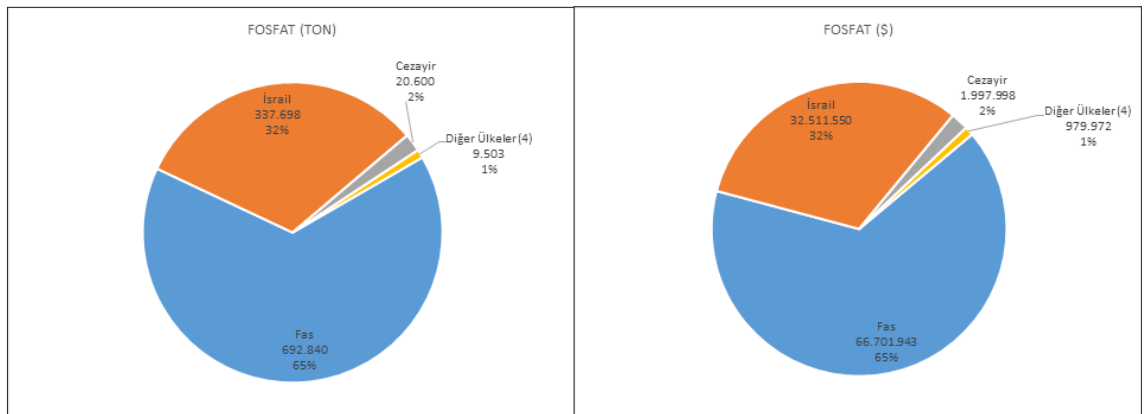
GRANİT İŞLENMİŞ

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Hindistan	136.620	74.547.386	44,01
İspanya	73.360	38.675.701	22,84
Vietnam	70.309	36.516.185	21,56
İran	18.339	9.366.178	5,53
Çin	3.134	5.522.206	3,26
Diğer Ülkeler (20)	4.667	4.740.496	2,80
Toplam	306.430	169.368.152	100,00

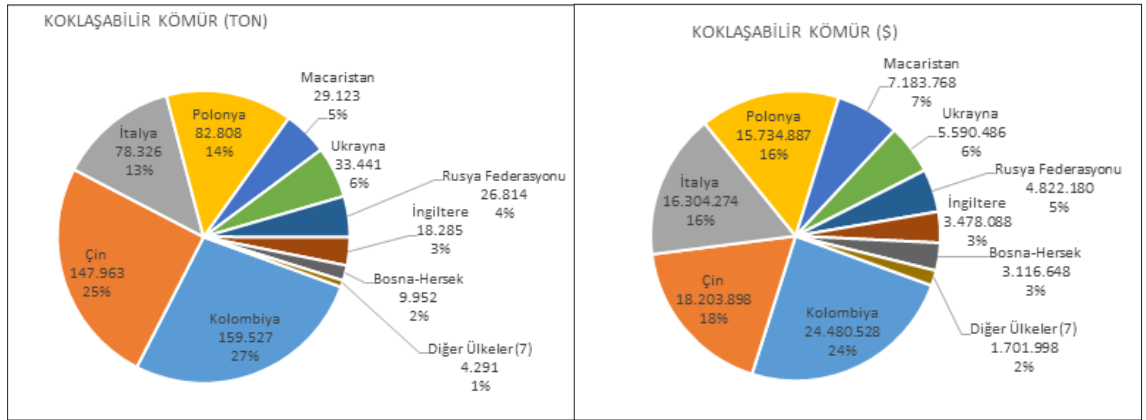
FOSFAT

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Fas	692.840	66.701.943	65,27
İsrail	337.698	32.511.550	31,81
Cezayir	20.600	1.997.998	1,96
Diğer Ülkeler (4)	9.503	979.972	0,96
Toplam	1.060.641	102.191.463	100,00

KOKLAŞABİLİR KÖMÜRLER

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Kolombiya	159.527	24.480.528	24,33
Çin	147.963	18.203.898	18,09
İtalya	78.326	16.304.274	16,20
Polonya	82.808	15.734.887	15,64
Macaristan	29.123	7.183.768	7,14
Ukrayna	33.441	5.590.486	5,56
Rusya Federasyonu	26.814	4.822.180	4,79
İngiltere	18.285	3.478.088	3,46
Bosna-Hersek	9.952	3.116.648	3,10
Diğer Ülkeler (7)	4.291	1.701.998	1,69
TOPLAM	590.528	100.616.755	100,00

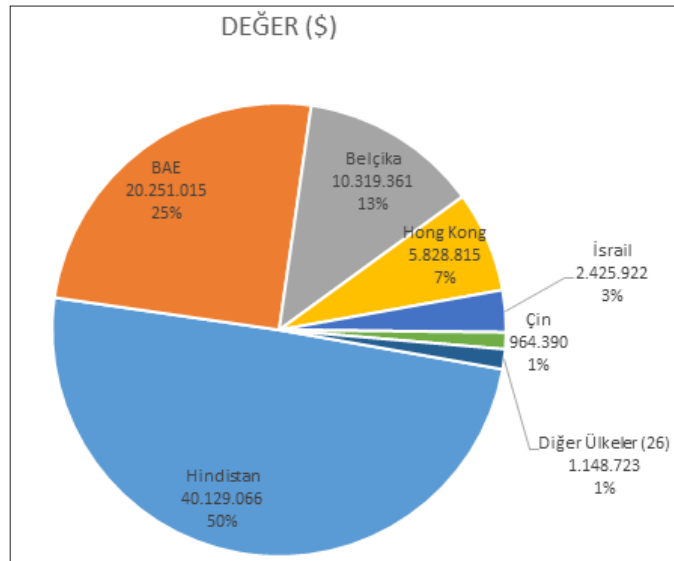
SÜS TAŞLARI

Ülkeler	Miktar (Kg)	Miktar Karat	Değer (\$)
Hindistan	369	69.679	40.129.066
Bae	75	31.155	20.251.015
Belçika	93	18.636	10.319.361
Hong Kong	34	10.868	5.828.815
İsrail	23	2.087	2.425.922
Çin	18	6.203	964.390
Güney Afrika Cumhuriyeti	2.007	108	409.348
Abd	186	996	299.543
Fransa	45	62	133.525
Tayland	13	324	117.796
Almanya	433	174	71.701
Brezilya	8.101	0	27.118
Uruguay	5.408	0	24.928
İtalya	1	1.281	24.413
Angola	1	81	5.911

Namibya	133	0	5.388
Kanada	1	62	4.497
Bulgaristan	561	0	4.195
Litvanya	14	0	3.257
Pakistan	114	0	3.195
Meksika	37	0	2.462
Kongo Demokratik Cumhuriyeti	198	0	2.427
İspanya	10	0	2.014
Katar	53	0	1.854
Madagaskar	92	0	1.358
Suudi Arabistan	102	0	1.133
Fas	28	0	852
Kolombiya	27	0	600
Dominik Cumhuriyeti	1	0	515
İngiltere	1	0	311
Ukrayna	2	0	258
İsviçre	1	0	124
Toplam	18.182	141.716	81.067.292

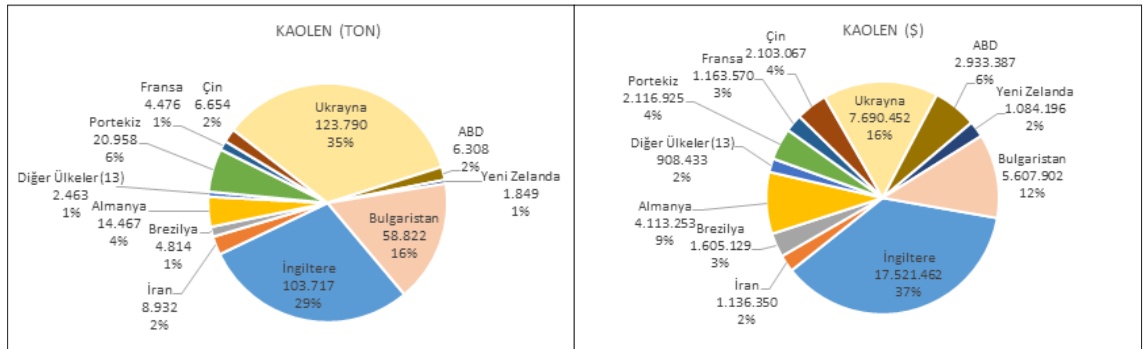
ÜLKELER	DEĞER (\$)	DEĞERE GÖRE % PAY
Hindistan	40.129.066	49,50
BAE	20.251.015	24,98
Belçika	10.319.361	12,73
Hong Kong	5.828.815	7,19
İsrail	2.425.922	2,99
Çin	964.390	1,19
Diğer Ülkeler (26)	1.148.723	1,42
TOPLAM	81.067.292	100,00

Not: Süs taşlarında miktar sütunu kg ve karat olarak verildiğinden grafik olarak verilmemiştir.

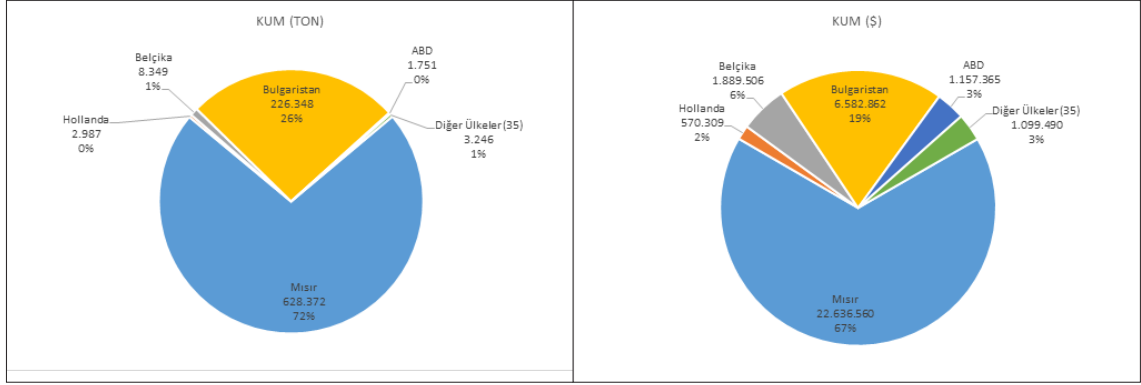
KAOLEN VE KALOENLİ KİLLER

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
İngiltere	103.717	17.521.462	36,52
İran	8.932	1.136.350	2,37
Brezilya	4.814	1.605.129	3,35
Almanya	14.467	4.113.253	8,57
Diğer Ülkeler (13)	2.463	908.433	1,89
Portekiz	20.958	2.116.925	4,41
Fransa	4.476	1.163.570	2,42
Çin	6.654	2.103.067	4,38
Ukrayna	123.790	7.690.452	16,03
Abd	6.308	2.933.387	6,11
Yeni Zelanda	1.849	1.084.196	2,26
Bulgaristan	58.822	5.607.902	11,69
Toplam	357.252	47.984.126	100,00

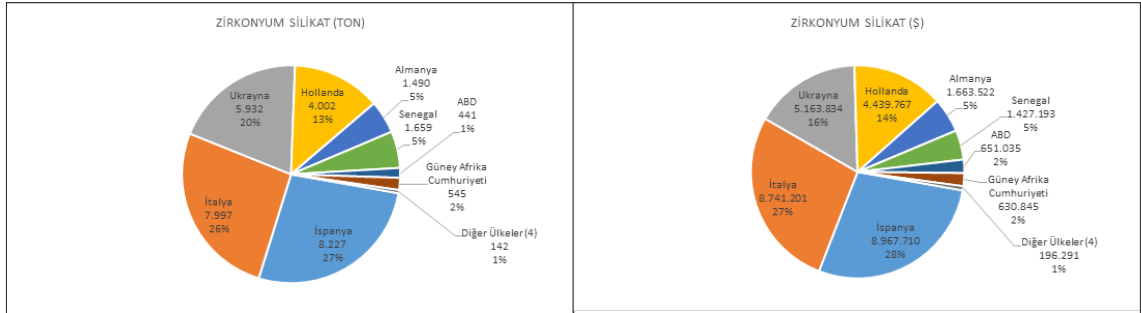
KUM

Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
Mısır	628.372	22.636.560	66,70
Hollanda	2.987	570.309	1,68
Belçika	8.349	1.889.506	5,57
Bulgaristan	226.348	6.582.862	19,40
Abd	1.751	1.157.365	3,41
Diğer Ülkeler (35)	3.246	1.099.490	3,24
Toplam	871.052	33.936.092	100,00

ZİRKONYUM SİLİKAT

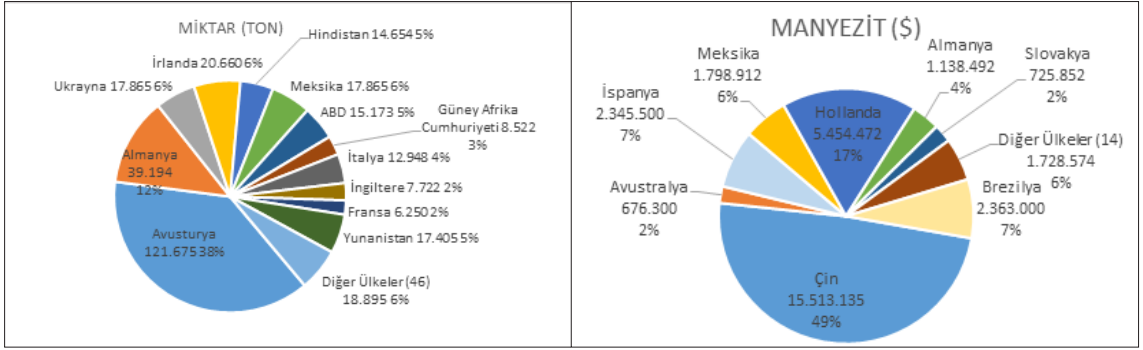
Ülkeler	Miktar (Ton)	Değer (\$)	Değere Göre % Pay
İspanya	8.227	8.967.710	28,13
İtalya	7.997	8.741.201	27,42
Ukrayna	5.932	5.163.834	16,20
Hollanda	4.002	4.439.767	13,93
Almanya	1.490	1.663.522	5,22
Senegal	1.659	1.427.193	4,48
ABD	441	651.035	2,04
Güney Afrika Cumhuriyeti	545	630.845	1,98
Diğer Ülkeler (4)	142	196.291	0,62
Toplam	30.435	31.881.398	100,00

MANYEZİT

ÜLKELER	MİKTAR (TON)	DEĞER (\$)	DEĞERE GÖRE % PAY
Avusturya	121.675	36.296.832	39,51
Almanya	39.194	11.888.155	12,94
Ukrayna	17.865	6.859.924	7,47
İrlanda	20.660	6.054.954	6,59
Hindistan	14.654	5.080.506	5,53
Meksika	17.865	4.379.237	4,77

ABD	15.173	4.069.533	4,43
Güney Afrika Cumhuriyeti	8.522	3.090.691	3,36
İtalya	12.948	2.756.707	3,00
İngiltere	7.722	2.021.862	2,20
Fransa	6.250	1.986.774	2,16
Yunanistan	17.405	1.585.364	1,73
Diğer Ülkeler (46)	18.895	5.795.805	6,31
TOPLAM	318.829	91.866.344	100,00

DEĞİNİLEN BELGELER

1- 07.03.2017 tarihinde Tük web sitesinden indirilen veriler.